

INFOHEEMKUNDE NIEUWERKERKEN

www.heemkunde-nieuwerkerken.be

Tweemaandelijks informatieblad van Heemkunde Nieuwerkerken
20ste Jaargang – Januari – Juni 2024

Redactie- en coördinatieadres:
Valère Grauwels, Molenstraat 9, 3850 Nieuwerkerken

ISSN 2295-3531

GEMEENTESECRETARISSEN KOZEN

Door Nestor Appeltans

Wintolders Paul, stadssecretaris in Herk-de-Stad (1762).

Sinds 1699 wonen de Wintoldersen in Kozen en dit, na het huwelijk van Sebastiaan Wintolders en Elisabeth Bruyninx. Sebastiaan komt uit Schulen en hij huwde in Herk-de-Stad. In Herk-de-Stad vinden we veel Wintolders en de link naar het dorp Schulen kan ik niet bewijzen. In Herk-de-Stad telt de familie Wintolders drie notarissen in haar rangen. Martin Wentmolders, akten van 1672-1683, Paul Wentmolders, registers uit de jaren 1672-1683 en A.P. Wintolders vijf liassen tussen 1742-1780.

En Paul Wintolders (zie verder in de tekst blz 10) stadssecretaris van Herk-de-Stad. Hij spande een proces aan tegen Burgemeester Roosen die een bevelschrift van de stadssecretaris publiekelijk kapot scheurde in 1762.

De naam Wintolders werd vroeger geschreven als Wentmolders, Wendtmolders, Wendtmoldere, Windmolders (Stevoort), Wintolders (Herk, Schulen, Kozen, Alken).¹

VIER GENERATIES GEMEENTESECRETARISSEN WINTMOLDERS IN KOZEN

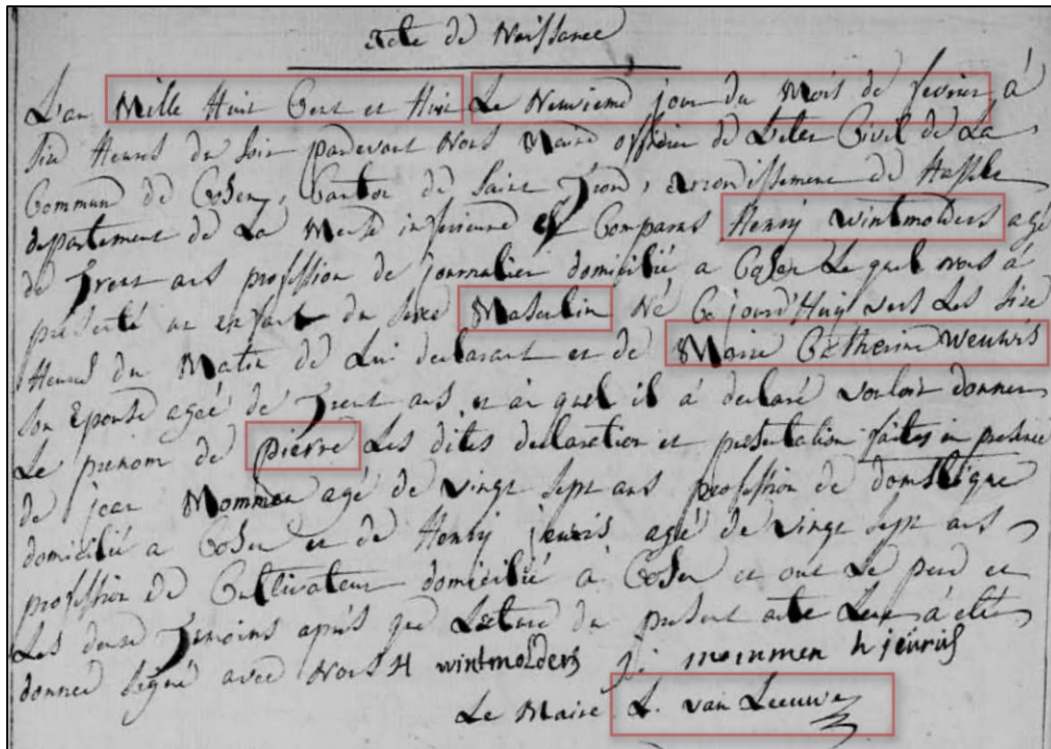
1ste generatie

Pieter (Petrus) Wintolders is de vierde van zeven kinderen, uit het gezin Hendrik Wintolders en Maria Catharina Meuwis. Hendrik was akkerman en liet zijn zoon studeren. Deze Hendrik zal sterven in de Opcosenstraat (Sectie B - nr 129). Pieter Wintolders (1808-1882) gehuwd met Jeuris Anna Elisabeth, Pieter is 40 jaar lang koster geweest, schoolmeester en later de eerste van vier generaties gemeentesecretarissen met de naam Wintolders. Ze woonden vermoedelijk in het lemen huis in de Dorpsstraat, langs de oude kerk. Hij overleed in de Dorpsstraat (sectie A - nr 4). Pieter is landbouwer bij zijn overlijden.

Jozef Bonneux schreef over Pieter: *vanaf 31/12/1841 hadden we eindelijk een onderwijzer die door de Staat en provincie bezoldigd werd. Er zaten 45 jongens en 35 meisjes die de lessen volgden, en dit in één klas. Hij bleef lesgeven tot 03/10/1847 toen hij ontslag als onderwijzer nam, omdat hij voortaan de taak van gemeentesecretaris zou waarnemen.*

Vanaf 1879 vind ik Henri Wintolders, de zoon van Pieter Wintolders meermaals terug als getuige op in een akte, hij is volgens mij dan al als hulp en leerling van zijn vader. Op 20 augustus 1882 schreef Pieter zijn laatste geboorteakte in, en vanaf dan is het zijn zoon Henri die hem opvolgde als gemeentesecretaris. Pieter Wintolders zal de laatste dag van dat jaar sterven op 74-jarige leeftijd.

¹ Bron: Stamboom Wintolders Willy uit 1975 en Rombout Nijssen "Het oude land van Loon".

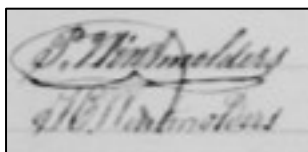
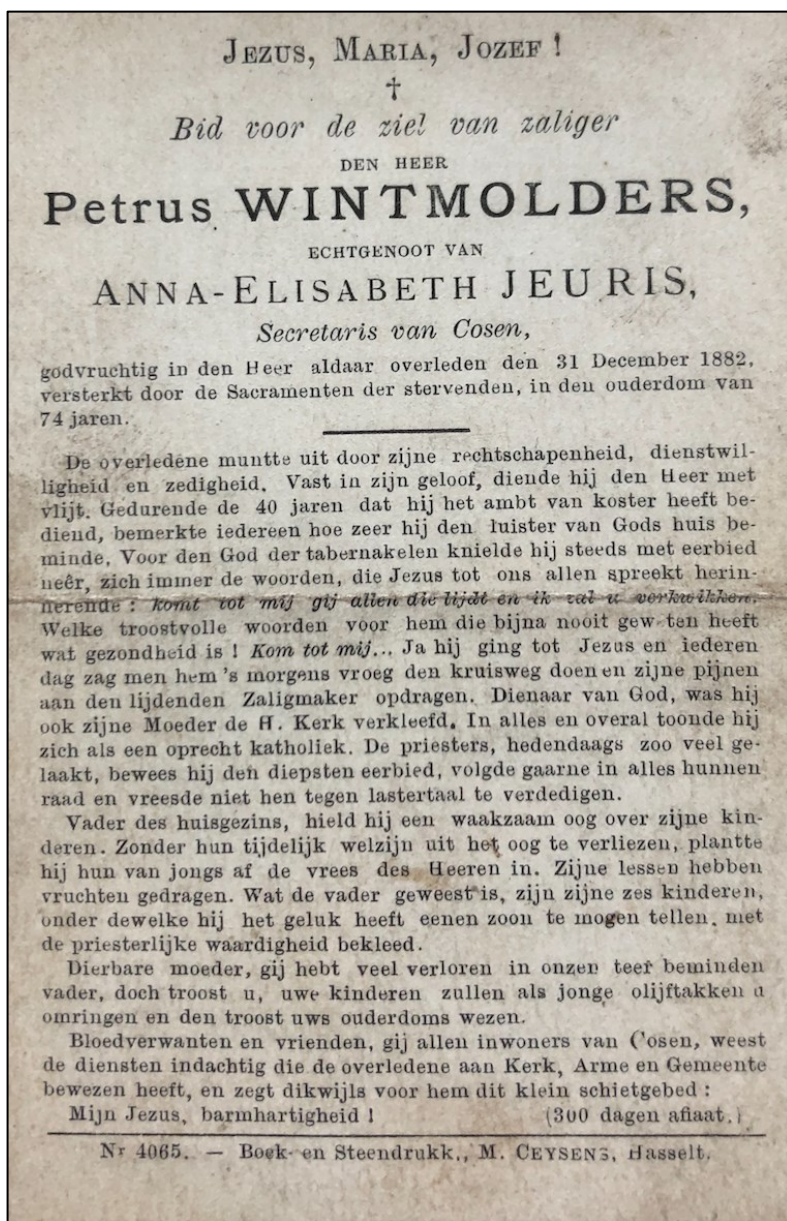

Geboorteakte van Pieter Wintmolders van 9 februari 1808.

Gegevens in de omkaderde vakken:

- Mille huit cent et huit le neuvième jour du mois de fevrier
- Henry Wintmolders (vader)
- Masculin (mannelijk)
- Marie Catherine Meuwis (moeder)
- Pierre (Pieter)
- Burgemeester L. van Leeuwe

Weetje: De vrouw van Pieter Wintmolders, Anna Elisabeth Jeuris (1813-1882), haar ouders woonden in de Mooshoekwinning (Breestraat). Haar broer Bernard Jeuris (1823-1905) was burgemeester (1869-1905) van Kozen, tot zijn dood. Constantinus Wintmolders, de vader van Melanie Wintmolders (1859-1941) gehuwd met Henri Wintmolders woonden ook in een hoeve in de Breestraat. Haar Oom Pieter Jan Hendrik Wintmolders (1828-1916) die woonde in een hoeve in de Opcosenstraat en werd na de dood van Bernard Jeuris burgemeester, in 1906 waarnemend burgemeester en later burgemeester van Kozen tot zijn dood in 1916. Deze burgervader was o.a. oud-voorzitter van de katholieke scholen, de kerkfabriek, voorzitter van de Boerenbond enz.

Handtekening van Pieter en Henri Wintmolders

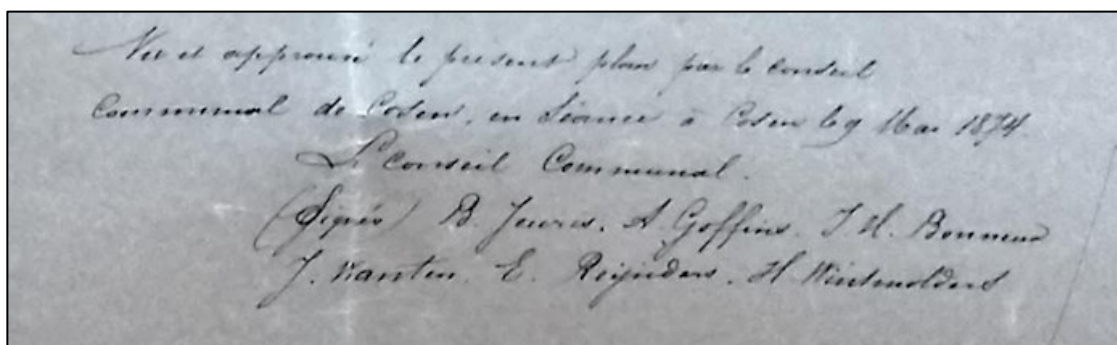
Bidprentje van Petrus Wintmolders.

2de generatie

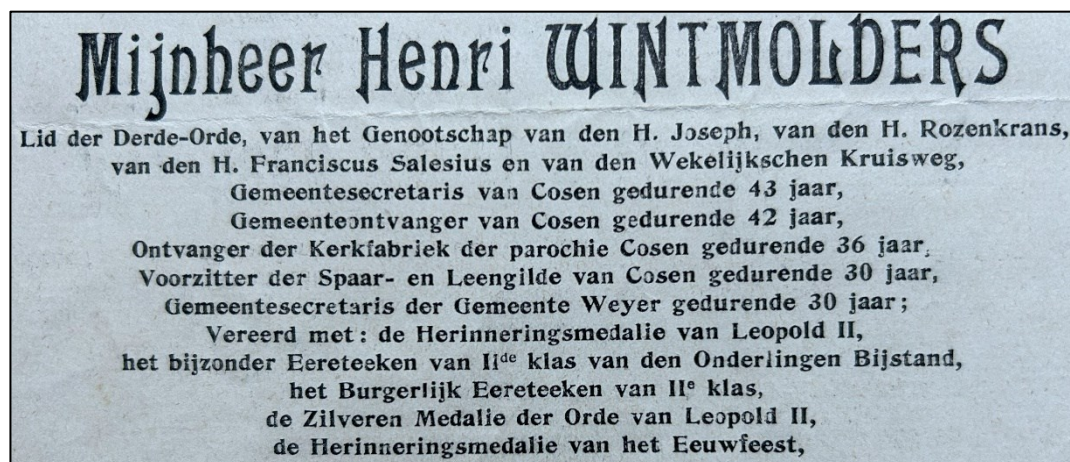
Henri Wintolders (1857-1931) gehuwd met Melanie Wintolders nam de taak van zijn vader over in 1882. Hij bouwt vermoedelijk het stenen huis langs het lemen huis in de Dorpsstraat. Toch vind ik zijn naam reeds in mei 1874 bij de plannen van de verbouwing van de oude kerk terug. Hij was toen nog maar 17 jaar, waarschijnlijk in opdracht van zijn vader.

Henri Wintolders was 43 jaar gemeentesecretaris van Kozen tot eind 1925. Hij was 30 jaar gemeentesecretaris van Wijer. Tevens 42 jaar gemeenteontvanger, 36 jaar ontvanger kerkfabriek en 30 jaar voorzitter van spaar- en leengilde.

De naam van Henri op de plannen van de verbouwing van de oude kerk.

Henri was niet alleen gemeentesecretaris, maar ook nog...

3de generatie

Theodardus (Darke) Wintolders (1897-1978) gehuwd met Schoemans Fernanda (1899-1993) werd benoemd tot gemeentesecretaris van Kozen op 29/12/1925 tot hij op 01/07/1964 na 40 jaar dienst op pensioen ging. Op 23/12/1930 werd hij ook benoemd tot ontvanger. Darke, zoals men hem noemde, was als 10-jarige al een geoefende ruiter. Na zijn humaniora werd hij vrijwilliger bij de ruitery van het Belgische leger en was reserve luitenant II-reg. lansiers. Darke huwde op de Kortenbos en ging er later ook wonen.

In 1928 deed hij beroep op Pastoor Eyckers van de Kortebos om de ruitelij toe te voegen aan de Processie. Vanaf 1932 zouden er voor het eerst paarden en ruiters aan de processie toegevoegd worden, onder het bevel van Theodardus Wintmolders. Pastoor Eyckers werd tot Majoor benoemd. Eerst nog in legeruniform, later werd de lans vervangen door een lange stok met een wapperende vlag. Ze droegen een witte vest, een witte mantel met een M op de linkerkant en een witte alpenmuts met een kaki broek. Die kleren werden door de Duitsers tijdens de oorlog ontvreemd. Vanaf 1942 was er de eerste paarden-omwegang. De stoet vertrok vanaf zijn huis dicht bij de Basiliek en ging tot op de weide van de familie Gilot, die woonde in de Hoeve Kasselara richting Kozen. Veel van onder de oorlog heeft hij nooit gezegd, vertelde Fernand zijn zoon me. Niks eigenlijk, alleen wist hij te vertellen dat hij 's nachts naar het galgenbos ging, om verzetsstrijders te informeren. Hij had, zei Fernand, een foto van Hitler op zijn bureau liggen. Op een bepaald moment hoorde hij

geroeroed en zette hij de foto van Hitler recht op zijn bureau. Dat was zijn geluk geweest, want anders was hij toen dood gebleven. Welke rol hij echt gespeeld heeft zullen we nooit te weten komen. In Kozen zijn geen jongens opgeroepen om te gaan werken in Duitsland. Hij had de jongensnamen in het bevolkingsregister vrouwelijk gemaakt. Er zijn er wel een paar opgepakt die verraden geweest zijn.

KOZEN

GEMEENTESEKRETARIS MET RUST. — Na een verdienstelijke ambtsperiode van 40 jaar, ging de h. Theo Wintmolders, Oudstrijder 1940-1945, Reserve-officier, Gemeentesekretaris te Kozen, op rust. Hij was sekretaris onder de hh. burgemeesters S Senden; A. Wintmolders; J. Jeuris; E. Esselen; E. Haesevoets en JP. Vaes. De gemeenteraad hield eraan dit afscheid te vieren tijdens een receptie ten gemeentehuize, waar de erewijn werd geschonken en aan de gepensioneerde een prachtige zetel werd aangeboden. De n. burgemeester J. Vaes hield eerst een rede waarin de vele gepresterde werkzaamheden van de h. Wintmolders tijdens zijn lange loopbaan werden aangeduid. In naam van de Weggevoerden en van de Leden van het Geheime Leger nam dan raadslid A. Paesmans het woord en bracht in herinnering al hetgeen door de sekretaris tijdens de oorlog en de bezetting 1940-1945 werd gedaan voor de bevolking van Kozen. Vervolgens werd het woord gevoerd door E.H. pastoor Croymans en door de heerschen Vrijdaghs. Na al die toespraken nam de gemeentesekretaris het woord en diep ontroerd dankte hij. Nog lang werd dit gezellige feest voortgezet in een vrolijke sfeer. Wij wensen de heer Theo Wintmolders een welverdiende rust en nog vele jaren.

HBVL 8 juli 1964

Drie generaties onder één dak, dat was normaal. Tot 1931 woonden niet alleen Henri en Melania op de hoeve in de Dorpsstraat, ook hun ongehuwde kinderen Alfons en Maria Eugenie. Een paar maanden na de dood van Henri komt Anna, hun dochter gehuwd met Vital Libens, wonen op de boerderij samen met hun twee kinderen. Zij bouwen een nieuwe hoeve op de Bergstraat.

In 1933 huwde Darke Wintmolders met Schoemans Fernanda uit Brustem, ook zij komen op de hoeve wonen. Hun knecht Gustaaf Bonneux, geboren te Kozen op 05/02/1917 (zoon van Christiaan Joseph en Creten Maria Ludwina) was ingeschreven op de hoeve in de Dorpsstraat tot hij huwde op 25/10/1945. Ook zijn jongere broer Emiele Joseph geboren 10/09/1918 is inwonende knecht geweest op de boerderij van de gemeentesekretaris en is later verhuisd naar Wijer. Op de boerderij werd de hoeveboter verkocht als Gezouten Inlandse Hoeveboter van het Lancierenhof, Wintmolders Cosen.

Darke kocht dit huis uit 1918 op de Hasselstsesteenweg na zijn huwelijk.

Hier kwamen de ruiters samen, die in 1932 aan de processie toegevoegd werden.

Een bouwvergunning kon soms nogal lang op zich laten wachten.

Mijn vader Gaston Appeltans vroeg in 1958 een bouwvergunning aan bij Darke. Mijn grootvader, die metselaar was en menige huizen in Kozen gemaakt had, wist hoe hij een bouwvergunning moest krijgen. Mijn vader nam twee flessen Elixir mee en 14 dagen later waren de plannen goedgekeurd.

Inwijding van Pastoor Esselen in 1942 te Kozen. Op de voorgrond zien we Theodarus (Darke) Wintmolders in zijn processie-uniform. Rechts op de foto de boerderij Lansierenhof van de familie Wintmolders. Op de achtergrond de kerk van Kozen. De huidige situatie, zie inzet foto linksboven.

De hoeve wintmolders rond 1960 vanuit het standpunt op de veldweg langs café 't Koetske

Uithangbord van café 't Koetske

Dorpsstraat te Kozen in de jaren 1950/60.

De huidige situatie van dit gedeelte van de straat met aanduiding van de oude gebouwen.

Paula Smolders, die ook rond 1958 haar bouwplannen binnenbracht, vertelde me het omgekeerde verhaal. Ze diende de plannen in en na een paar maanden ging ze terug naar het gemeentehuis. Darke antwoordde dat ze nog niet terug waren van stedenbouw. Paula vertrok met een boze blik en kreeg plots haar plannen in de mot. Ze lagen nog op de plek waar Darke ze destijds had gelegd. Ze pakte de plannen vast en sloeg Darke ermee op zijn hoofd. Hier zijn de plannen en zorg maar dat ze rap in orde zijn. Twee weken later konden ze aan hun huis beginnen.

Chocolade en een dikke sigaar.

De kinderen van Jhang Appeltans werken bij hun vader, mijn grootvader. Ook een paar schoonzons en de oudste neven van mij moesten mee om te dienen, maar als het slecht weer was kregen ze het weerverlet en moesten ze een stempel gaan halen op het gemeentehuis voor 10 uur.

Maar het viel al eens voor dat ze in café "Het Koetske" ene gingen drinken en dat ze te laat waren. Om te voorkomen dat ze geen stempel zouden krijgen, vroegen ze aan Tineke de cafébazin wat sigaren en reepjes chocolade. Daarmee vertrokken ze naar Darke, die begon eerst van zijn neus te maken dat ze te laat waren. Dan duwden ze hem wat chocolade repen en sigaren in zijn handen en dan zei hij "Moet ge voor morgen en overmorgen ook een stempel hebben?" en de chocolade was dik terugverdiend.

Publicatie van de hoeveboter van het Lancierenhof te Kozen.

Mijn vader, Gaston Appeltans en Darke op het gemeentehuis van Kozen in 1958.

4de generatie

Fernand Wintmolders (°1938) gehuwd met Lea Schoenaerts (°1941-†1992).

Fernand werd op 25 juni 1964 benoemd tot de laatste gemeentesecretaris van Kozen en zal vanaf 1977 overgeplaatst worden naar Nieuwerkerken. Bij de fusie in 1970 had Jos Creten, gemeentesecretaris Wijer ook al eens moeten verhuizen en hielp op het gemeentehuis met de dagelijkse taken. Nu moesten de heren naar Nieuwerkerken. En daar was al een gemeentesecretaris. Vanaf 1977 betaalde Nieuwerkerken drie lonen uit als gemeentesecretaris, Jos Schoofs (NWK), Jos Creten (Wijer) en Fernand Wintmolders (Kozen). Fernand was vanaf 1977 vervangende gemeentesecretaris.

KOZEN

BENOEMING TOT GEMEENTESEKRETARIS. — In de gemeenteraadszitting van 14 juni bekrachtigd door de h. Gouverneur op 25 juni werd de h. Fernand Windmolders de bekende voetballer van Sp. Alken, benoemd tot gemeentesekretaris in opvolging van zijn vader, de h. Theo Windmolders, die op rust ging.

In juni behaalde de h. Fernand Wintmolders met onderscheiding het diploma in Administratief Recht.

Een zeldzaam feit is dat de familie Wintmolders aan de gemeente Kozen thans haar vierde afstamming geeft voor het ambt van gemeentesekretaris en dit na achtereenvolgens de hh. Wintmolders Pieter (1852-1882); Wintmolders Henri (1882-1925) en Wintmolders Theo (1925-1964).

We wensen de nieuwe gemeentesekretaris van harte proficiat !

HBVL 20 juli 1964

Fernand zal werken onder burgemeester Jozef Vaes (1964), André Gilot (1965-1976) en in Nieuwerkerken onder burgemeester Maurice Secretin en burgemeester Louis Germeys.

Tijdens mijn zoektocht over de familie Vesters, mijn grootmoeder aan moeders kant, vind ik dit artikel uit "Procesdossiers in beledigingszaken voor de Schepenbank van Herk-de-Stad. 1761-1789 (Het oude land van Loon)" door Rombout Nijssen. Hierna de tekst:

***Paul Wintmolders, stadssecretaris van Herk-de-Stad (1762)**

Herk-de-Stad had ook een stadssecretaris in zijn rangen. Getuige deze klacht tegen Burgemeester Roosen.

Ook publieke personen konden klacht indienen wegens beledigingen die zij hadden ondergaan bij de uitoefening van hun ambt. In mei 1762 daagde Paul Wintmolders, stadssecretaris van Herk en ambtshalve ook secretaris van het college van provisoren van de armentafel en van het hospitaal, burgemeester en Oud-Heilige-Geestmeester² Joannes Roosen voor de schepenbank. Die had immers een bevel om namens de Heilige-Geesttafel een betaling te verrichten aan Chirurgijn Druijnenniet, alleen niet uitgevoerd maar ook het beveldschrift van de provisoren dat door Paul Wintmolders op schrift gesteld was, vals genoemd en in het openbaar verscheurd. Burgemeester Joannes Roosen weigerde voor de Herkse schepenbank te verschijnen en tekende beroep aan bij de schepenen van Luik. De Luiker schepenen trokken de zaak vanaf juni aan zich, waarna Roosen het er vooral op toelgt het proces te rekken door procedurefouten aan te voeren. Deze Zaak liep uiteindelijk, in mei 1763, op een akkoord tussen beide partijen uit. (bron: HRA, SH, nr 293)

Niet alleen in Kozen en Herk-de-Stad zit het bloed van de Wintmolders als Gemeentesecretaris. Beringen heeft sinds 2001, **Luc Vrijdaghs** als Gemeentesecretaris. Zijn moeder is Wintmolders Maria uit Kozen.

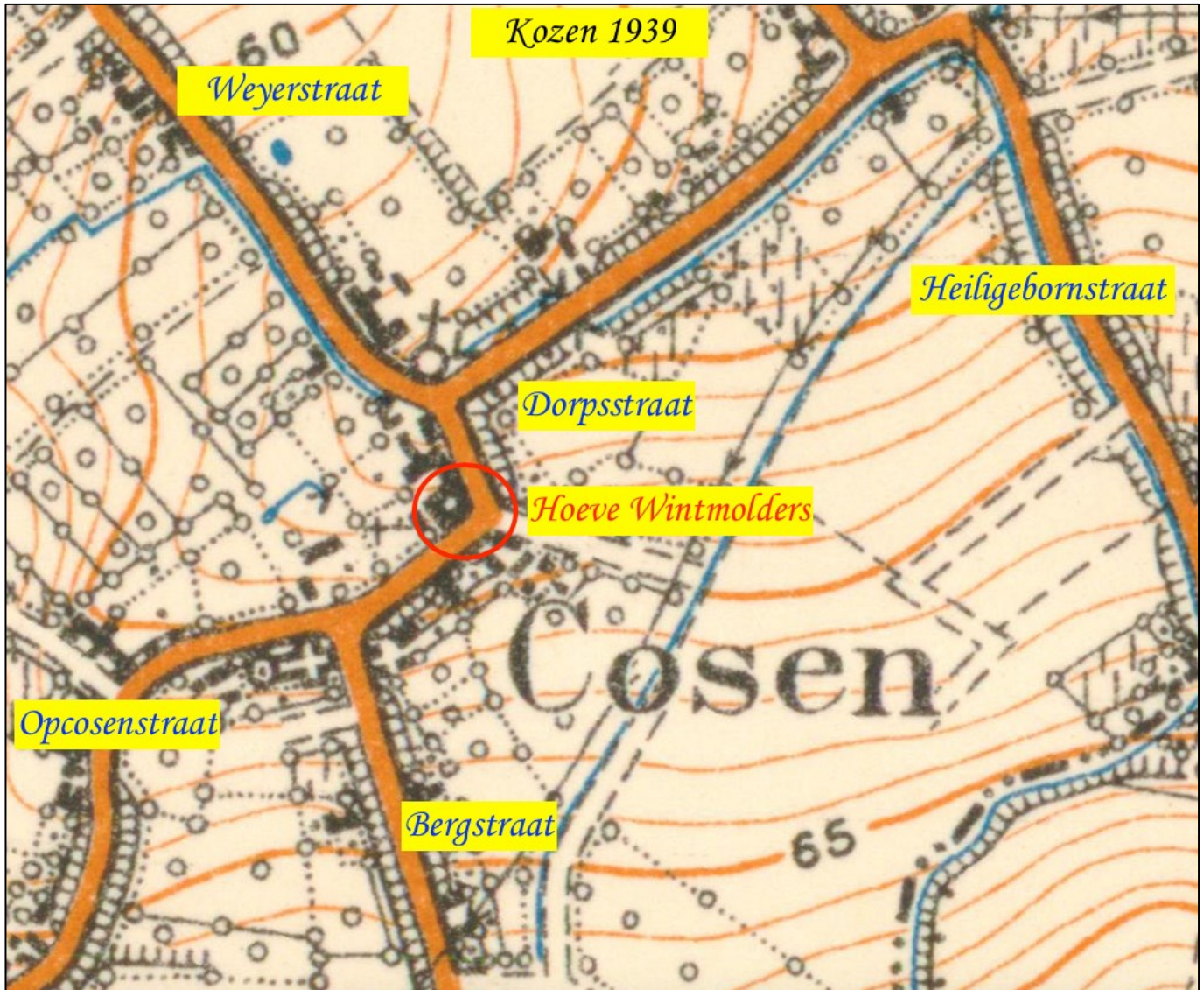
De broer van de eerste gemeentesecretaris van Kozen is Jan Wintmolders. Jan zijn achterachterkleinzoon Luc Vrijdaghs³, opgegroeid in Kozen is sinds 2001 gemeentesecretaris van Beringen. Hij is de tweede zoon van René Vrijdaghs en Maria Wintmolders. Ze woonden in de Eendepoelstraat te Kozen. Luc bracht zijn jeugd jaren door in Kozen en heeft nog regelmatig contact met zijn jeugdvrienden. Luc is van 1962 en zat bij Meester Vandebos in de Jongensschool van Kozen die langs het gemeentehuis lag, waar op dat moment Fernand Wintmolders gemeentesecretaris was.

Nestor Appeltans en Luc Vrijdaghs

² Een Heilige Geestmeester beheerde de kas van de tafel van de Heilige Geest. de kerkelijke parochiële instelling die zorg droeg voor de armenzorg.

³ Zie stamboom op de volgende bladzijden.

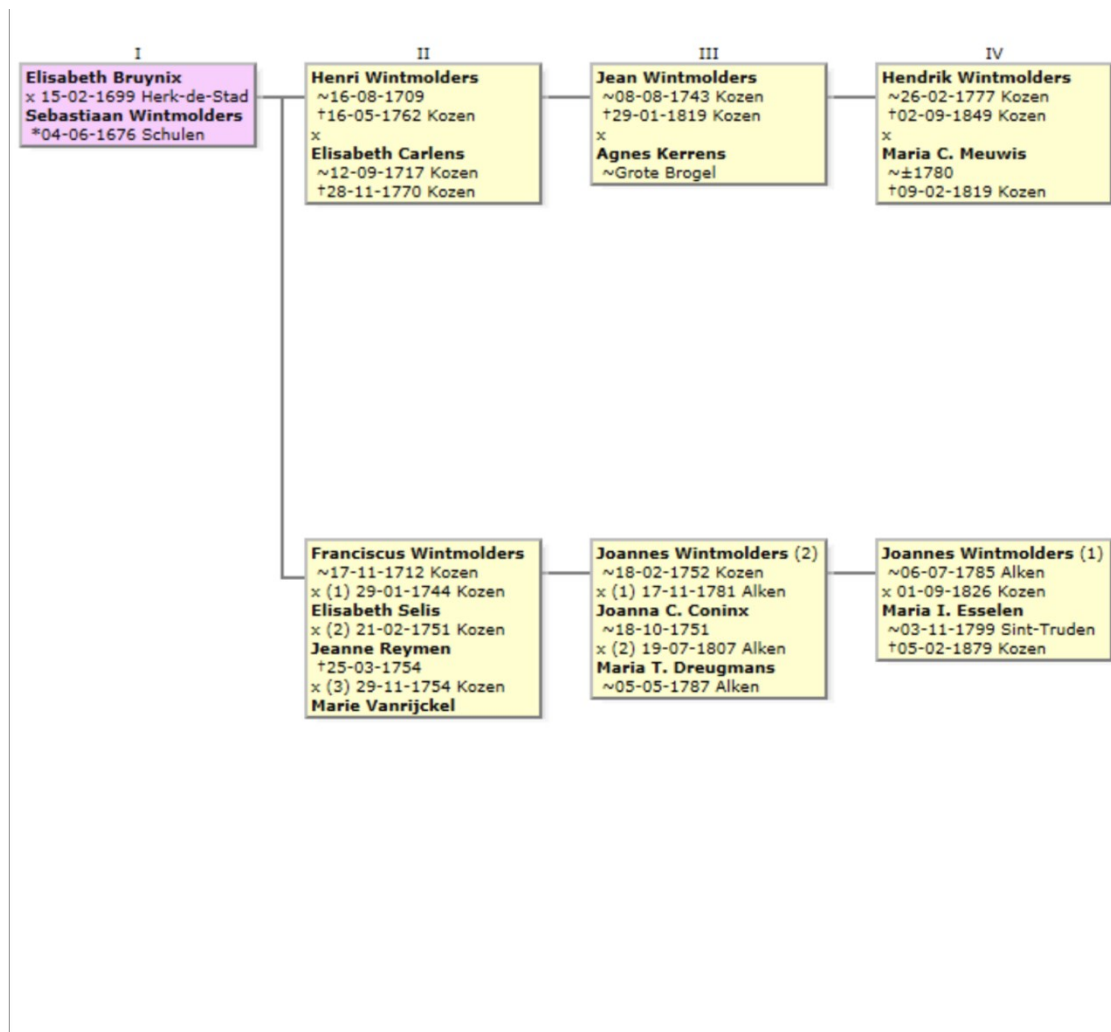

Kaart uit 1939 met aanduiding van de "Hoeve Wintmolders".

Foto uit 1973: Het oud gemeentehuis van Cozen met aanpalend de jongensschool, sinds 1986 Buurthuis "Ter Cose". De linkerkant van fungeerde als gemeentehuis (nu Bib) met daarboven het schoolhuis. De woonst van het schoolhoofd. Aan de rechtergevel de inkomdeur van de jongensschool. Via de hal kon men naar de twee klassen van de Jongensschool (nu Polyvalente zaal)

Parenteel Sebastiaan Wintolders en Elisabeth Bruynix

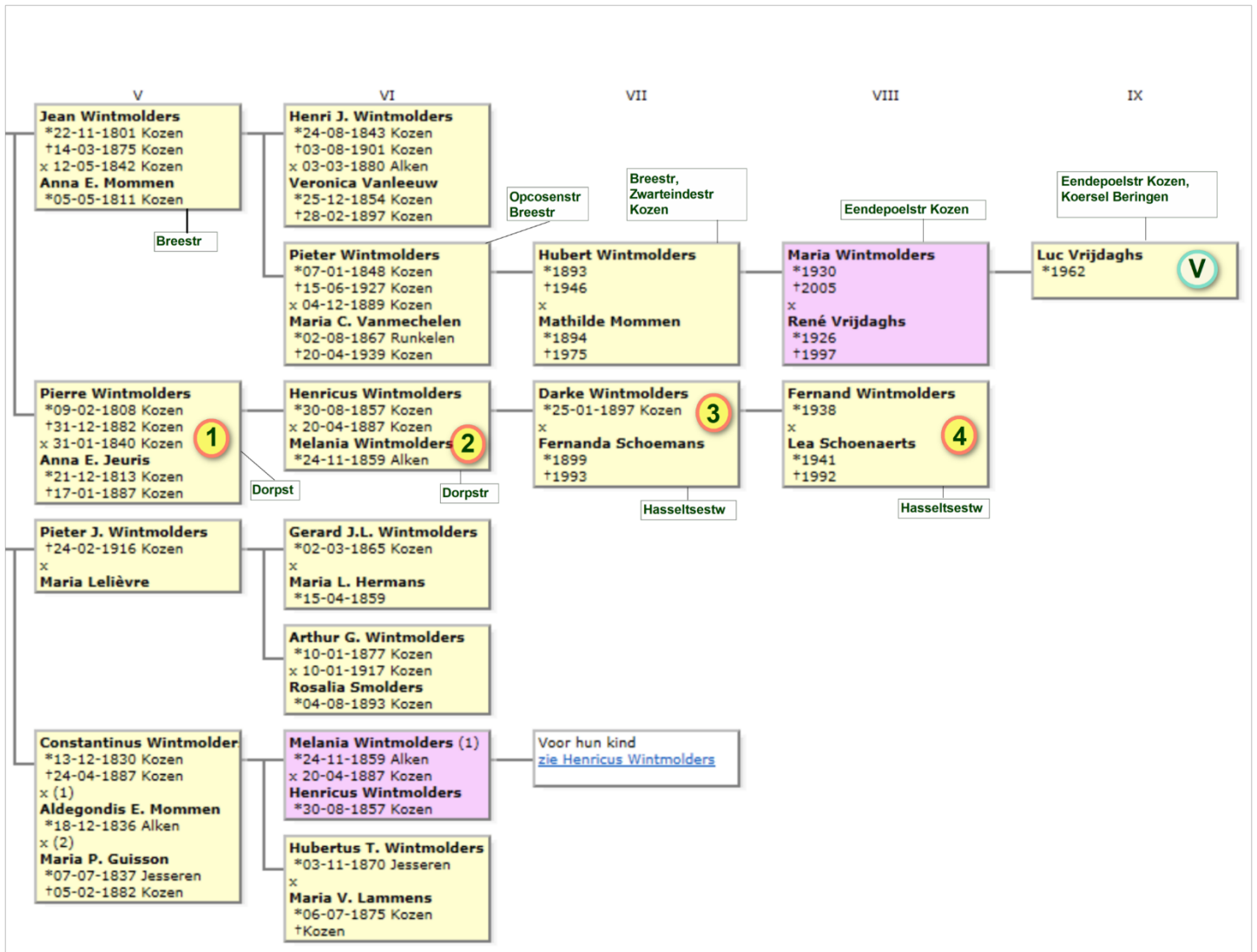

Deze stamboom is beperkt. Hij bevat niet alle kinderen en is alleen bedoeld om het verband te zien tussen de stamouders en de vier generaties secretarissen.

De stamboom van de Windmoldersen in Kozen bestaat uit twee takken.
Zie hierboven, onder generatie II

- Henri Wintolders
- François (Franciscus) Wintolders

Henricus en Melanie Wintolders ② hadden dezelfde betovergrootouders. Vandaar ook dat ze twee maal voorkomen in de stamboom.

Op het bovenstaande stamboom-gedeelte vinden we de 4 generaties secretarissen Wintmolders terug, aangeduid met de nummers 1, 2, 3, 4.

Luc Vrijdaghs, gemeentesecretaris van Beringen is met een "V" aangeduid.

De woonplaats van de voornaamste families is met een label aangeduid.

The image shows two pages from a population register (Bevolkingsregister) for the years 1931-1940. The left page is titled 'PERSONEN DIE HET GEZIN UITMAKEN' (Persons making up the household) and lists the family members of Hendrik and Melania Wintmolders, including their names, birth dates, and birthplaces. The right page shows the 'AANKOMST' (Arrival) and 'VERTREK' (Departure) sections of the register, with columns for arrival and departure dates and locations.

Bevolkingsregister Kozen 1931-1940. Dorpsstraat 7. Echtepaar Hendrik en Melania Wintmolders en 4 kinderen.

NIEUWERKERKEN VIERT DE BEVRIJDING 1944 – 1994

Door Luc Schepens en Nestor Appeltans

Dit jaar is het 80 jaar geleden dat de bevrijding van WO2 plaatsvond. In 1994 werd de 50-jarige herdenking in Nieuwerkerken uitgebreid gevierd.

Hierna het verslag daarvan op basis van een document uit 1994 van Firmin Secretin (zie hiernaast), aangevuld met foto's en extra informatie.

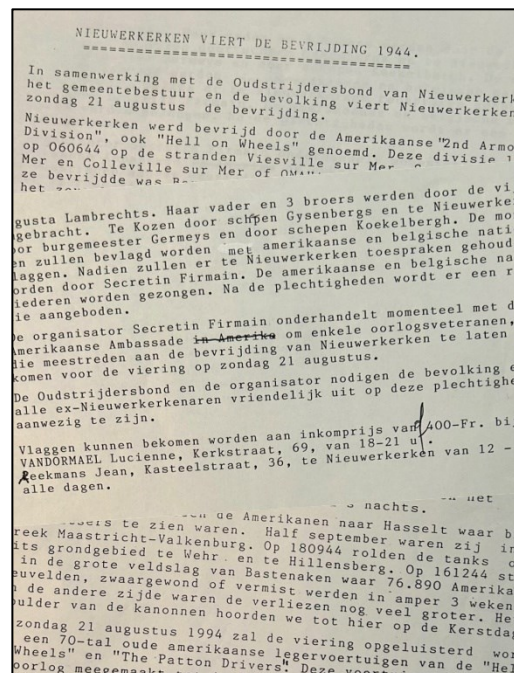
In samenwerking met de Oud-strijdersbond van Nieuwerkerken, het gemeentebestuur en de bevolking viert Nieuwerkerken op zondag 21 augustus de bevrijding.

Nieuwerkerken werd bevrijd door de Amerikaanse "2nd Armored Division", ook "Hell on Wheels" genoemd.

Deze divisie landde op 06 juni 1944 op de stranden van Vierville-sur-Mer, Saint-Laurent-sur-Mer en Colleville-sur-Mer of OMAHA BEACH. De eerste stad die ze bevrijdde was Bayeux.

Ten zuiden van Rouen in Elbeuf had het zoveelste hevig gevecht plaats waar de Duisters 93 tanks verloren. Na dat ze de Seine overstaken in Rouen op 28-29 augustus reden ze 100 km in 3 dagen. Eens over de rivier de Somme, beroemd om veldslagen in 1914-1918, reed de divisie in 6 kolonnes tot de Belgische grens. In de streek van Marchiennes (FR) werd een Duits konvooi van 165 voertuigen bij een verrassingsaanval uitgeschakeld door de "2nd Armored Division" onder bevel van "Major-General Edward H. BROOKS en Colonel Sidney HINDS".

Te Rumes was deze divisie samen met de "82nd Armored Division Reconnaissance Battalion" op Belgisch grondgebied op 02 september 1944. Na Doornik, Gembloux, Tienen, Zoutleeuw, Binderveld werd op 06 september 1944 om 15:30 ook Nieuwerkerken bevrijd, juist 3 maanden na de landing.

Colonel Sidney Hinds, General Eisenhower, Prime Minister Churchill and Major General Brooks overseeing preparations for D-Day.

De mensen bevlagden in aller haast hun huizen met de Belgische driekleur. De blijdschap en het enthousiasme van de bevolking was geweldig, geuit met handgeklap en gejuich. Grote mensen weenden, niet van verdriet, maar die keer van vreugde. Soms hield de kolonne even halt om de soldaten even de hand te drukken, bloemen en kusjes werden door de meisjes aan de bevrijders gegeven. De soldaten deelden snoep uit aan de kinderen en sigaretten aan de grote mensen. In Nieuwerkerken had geen gevecht plaats. De Duitsers hadden 2 dagen voordien het hazenpad gekozen. Dat gebeurde meestal 's nachts.

Bevrijding van Nieuwerkerken 06 september 1944

Inwoners op een vernielde tank.

Op 06 september zijn de eerste Amerikanen in Kozen, zo verklaart althans Jules Coenen, als hij na de oorlog aangeeft dat een Amerikaanse tankeenheid van 06 tot 16 september 1944 gebruik maakt van zijn weilanden aan de Eendenpoel om er hun kamp op te slaan. Maar liefst negen hectare weiland, zo verklaart Coenen, zijn door de Amerikaanse tanks en vrachtwagens beschadigd en moeten hersteld worden. Tijdens de bevrijdingsdagen in september 1944 worden weilanden en akkers van Emile Buckers uit de Grotestraat door Amerikaanse eenheden bezet om er geschut op te stellen.

Van Nieuwerkerken reden de Amerikanen naar Hasselt waar bijna geen Duitsers te zien waren. Half september waren zij in de streek Maastricht-Valkenburg. Op 18 september 1944 rolden de tanks op Duits grondgebied te Wehr en te Hillensberg. Op 16 december 1944 streden ze in de grote veldslag van Bastenaken waar 76.890 Amerikanen sneuvelen, zwaargewond of vermist werden in amper 3 weken tijd. Aan de andere zijde waren de verliezen nog veel groter. Het gebulder van de kanonnen hoorden we tot hier op de Kerstdagen.

Op zondag 21 augustus 1994 zal de viering opgeluisterd worden met een 70-tal oude Amerikaanse leger-voertuigen van de "Hell on Wheels" en "The Patton Drivers". Deze voertuigen hebben de oorlog meegemaakt tot in Berlijn. De bestuurders en de begeleiders zullen geüniformeerd zijn zoals de Amerikanen die ons bevrijden. Het konvoi bestaande uit tanks, zware vrachtwagens, amfibiewagens, jeeps, motors en kanonnen (gewicht 18 ton, reikwijdte 26 km) zullen dezelfde weg afleggen als de Amerikanen op 06 september 1944. De start heeft plaats te Binderveld aan de gemeentegrens in de namiddag, rijdt nadien naar Nieuwerkerken, Wijer, Kozen en terug naar Nieuwerkerken. In elk dorp zullen bloemen worden neergelegd aan het monument van de oorlogsslachtoffers van beide wereldoorlogen.

The Patton Drivers verzamelen

Te Binderveld door schepen Herbots en door oud-strijder Bernard Herbots, die met de Amerikanen meestreed. Te Wijer door schepen Beutjens en Augusta Lambrechts. Haar vader en 3 broers werden door de vijand omgebracht. Te Kozen door schepen Gysenbergs en te Nieuwerkerken door burgemeester Germeys en door schepen Koekelbergh. De monumenten zullen bevlagd worden met Amerikaanse en Belgische nationale vlaggen.

Nadien zullen er te Nieuwerkerken toespraken gehouden worden door Secretin Firmin. De Amerikaanse en Belgische nationale liederen worden gezongen. De organisator Secretin Firmin onderhandelt momenteel met de Amerikaanse ambassade om enkele oorlogsveteranen, die meestreden aan de bevrijding van Nieuwerkerken te laten overkomen voor de viering op zondag 21 augustus 1994.

Na de oorlog werd aan de kerk van Wijer een monument geplaatst ter nagedachtenis van de familie Lambrechts

De Oud-strijdersbond en de organisator nodigen de bevolking en alle ex-Nieuwerkerkenaren vriendelijk uit op de plechtigheid aanwezig te zijn.

Vlaggen kunnen bekomen worden aan de inkooprijs vanaf 400 fr. bij: VANDORMAEL Lucienne, Kerkstraat 69 van 18:00 tot 21:00.
REEKMANS Jean, Kasteelstraat 36 te Nieuwerkerken van 12:00 tot 14:00 alle dagen.

Artikel uit "De Tram" van 19 september 1944 om de bevolking te helpen met het spreken van Engels tegen de bevrijders.

OM U VAN DIENST TE ZIJN...	
Enkele woorden Engelsch.	
Goeden morgen	Good morning
Goeden avond	Good night
Hoe stelt U het?	How do you do?
Niet al te zeer vermoeid	Not 'too tired
Heeft U geen dorst?	Not thirsty
Heeft U geen honger?	Not hungry
Water	Water
Wijn	Wine
Bier	Ale - Beer
Brood	Bread
Boter	Butter
Ik heb geen vleesch	I have not any meat
Kom den avond doorbrengen bij ons	Come and spend your evening with us
Als 't u bliest	Please
Dank u	Thank you
Wij zijn zeer gelukkig u te zien	We are so glad to see you
Wij hebben vier jaar op u gewacht	We were waiting for four years
Houdt U van de Belgen	Do you like the Belgian people
Rechts houden	Keep to the right
Links houden	Keep to the left
Rechts inslaan	Turn to the right
Links inslaan	Turn to the left
Recht door	Straight on
Kortbij zijn er Duitschers	There are Germans quite near
Ginder zijn mijnvelden	There are mines in this direction
De Duitschers zijn gisteren vertrokken	The Germans flew away yesterday
Krijg ik a. u. b. een souvenir?	Please give me a souvenir
Veel geluk	Good luck

Nieuwerkerken viert bevrijding van '44

HBVL 2/7/1994

NIEUWERKERKEN.— Zondag 21 augustus zal Nieuwerkerken de bevrijding van 1944 vieren. Nieuwerkerken werd bevrijd door de Amerikaanse 2nd Armored Division, ook «Hell on Wheels» genoemd. Deze divisie landde op 6 juni '44 op de stranden van Viesville-sur-Mer, St. Laurent-sur-Mer en Colleville-sur-Mer. De eerste stad die ze bevrijdden was Bayeux. Daarna reden de Amerikanen richting België. Na Doornik, Gembloers, Tienen en Zoutleeuw werd op 6 september, om 15.30 uur, ook Nieuwerkerken bevrijd.

Op zondag 21 augustus 1994 zal de viering opgeluisterd worden met oude Amerikaanse voertuigen van «The Hell on Wheels» en «The Patton Drivers». Het konvooi met tanks, zware vrachtwagens, jeeps, amfibiewagens, motors en kanonnen zal dezelfde weg afleggen als de Amerikanen in 1944. De start vindt plaats aan de gemeentegrens in Binderveld. Vandaar gaat het naar Nieuwerkerken, Wijer, Kozen en terug naar Nieuwerkerken. In elk dorp zullen oudstrijders, samen met gemeentelijke beleidsvoerders, bloemen neerleggen aan het monument van de oorlogsslachtoffers van beide oorlogen.

Organisator Firmain Secretin onderhandelt momenteel met de Amerikaanse ambassade om enkele oorlogsveteranen, die meehielpen aan de bevrijding van Nieuwerkerken, te laten overkomen voor de viering in augustus.

Enkele voertuigen van de herdenking in 1994 aan het "Torenhof" in Kozen.

Artikel uit "Het Belang van Limburg" van 6 september 1994.

Illegale affiches kondigen bevrijding Nieuwerkerken aan

"Laatste Duitsers met het geweer weggejaagd"

Nieuwerkerken.

Eind augustus reeds hangen verzetsmensen affiches op in Nieuwerkerken waarop de bevolking kan lezen dat de geallieerden nog maar 100 kilometer van Limburg verwijderd zijn, dat de bevrijding nabij is en dat de bevolking tot kalmte wordt aangemaand. De Duitsers worden met de dag zenuwachtiger. Nieuwerkerken heeft de hele bezetting een fors aantal Duitsers op het grondgebied moeten dulden. "Hiervoor werden op de heuvel van Begijnenbos een aantal barakken gebouwd. Later kwamen daar een radarinstallatie alsook twee uitkijktorens bij in de vorm van de Eiffeltoren. In totaal waren er 150 man gekazerneerd." Herinnert zich Firmin Secretin van de plaatselijke oud-strijdersvereniging.

Firmin Secretin

Op 1 augustus '44 hebben de Duitsers nochtans lelijk huisgehouden in Nieuwerkerken. In totaal worden 23 personen opgepakt, een van hen wordt ter plaatse doodgeschoten, acht sterven in de concentratiekampen.

Enkele dagen na het ophangen van de affiches beginnen de Duitsers met hun terugtocht. Eerst vertrekken de Tigertanks, nadien zet ook het voetvolk zich in beweging. De laatste twee Duitsers worden 3 dagen voor de bevrijding weggejaagd door René Vrancken. Hij joeg hen met zijn jachtgeweer de stuipen op het lijf. "Op woensdag 6 september om 15.30 uur hoorde ik opeens gejuich in het dorp." vertelt Secretin. "Het was bijna alsof er een voetbalwedstrijd bezig was, doch met dit verschil dat de vreugdekreten bleven aanhouden. Nieuwsgierig als ik was reed ik er naar toe, ik kon mijn ogen niet geloven toen ik ze zag: de Amerikanen! Tientallen tanks reden voorop, de eerste troepen waren zeer onrustig en hielden het geweer in aanslag. Het volgende konvooi was veel meer ontspannen, zij lachten, wuifden en namen bloemen in ontvangst. De dochters van de burgemeester deelden appelen en peren uit, wij van onze kant hebben die dag wel 200 eieren aan de soldaten overhandigd. In ruil voor de eieren kregen we van de Amerikanen snoep, vooral kauwgom. Voor ons was dit iets nieuw, de Amerikanen leerden ons dan ook hoe we het moesten eten. Gedurende een volle week werd er gevierd, veel gelachen, gedronken en straffe verhalen verteld. Sommigen hebben er zelfs een huwelijk aan overgehouden."

J.P.

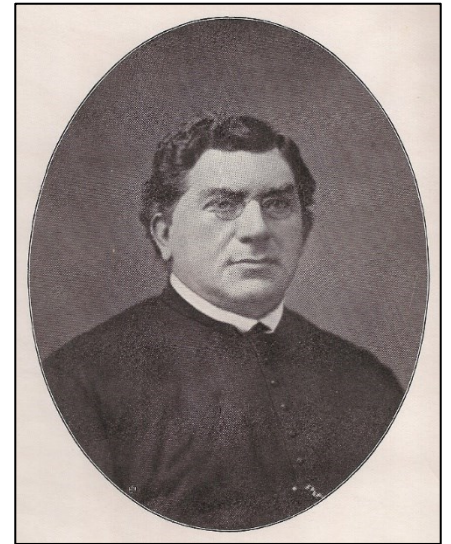

OPEN MONUMENTENDAG 2024

Zaterdag 7 september 2024

De bijdrage van Heemkunde-Nieuwerkerken aan de Vlaamse Monumentendag in september is gewijd aan pastoor **Hubert Creten** (1823-1894) van Wijer, de 19de-eeuwse schrijver van volkse romans en gedichten.

Dit jaar is het immers 201 jaar geleden dat hij in Stevoort geboren werd. In meerdere publicaties werd hij reeds als bouwpastoor van o.a. de pastorij en de gemeenteschool in de kijker gezet. Maar dat pastoor Creten een tiental volkse romans en gedichten schreef is minder bekend, hetgeen nu onderwerp van de Monumentendag wordt.

Pastoor Hubert Creten

Op **zaterdag 7 september** e.k. te **15 uur** wordt in de **kerk van Wijer** een dubbele hulde gebracht aan Creten. Iedereen is van harte welkom, gratis toegang.

- Historicus **Jan Gerits** zal er spreken over zijn literaire werken, publicatie pas verschenen in de reeks "Limburgse Monografieën".
- Romanschrijfster **Ina Stabergh** heeft recent de bekendste roman van Creten, "De zot van de kluis" uit 1857-'58, hertaald in het huidige Nederlands, en zal enkele fragmenten hieruit voorlezen.

Met een bloemenhulde aan Creten's grafmonument op het oude kerkhof wordt deze hulde besloten.

Jan Gerits

Ina Stabergh

De Zot